

BEELD: OPDRACHT 1: KOKERTJE

Voer onderstaande opdracht uit. Je laat kinderen op deze manier gericht kijken naar het kunstwerk, je laat hen zoeken (soort van 'Waar is Wally') en geeft hen hiervoor de tijd om te kijken.

Wist je dat we gemiddeld 5 seconden kijken naar een kunstwerk bij een museum-bezoek?
= vluchtig kijken

Kijk ook hier eens naar, je kruipt als het ware in een schilderij, 360°, je kan zelf vastpakken en verdraaien met muisklik. (Brueghel)

<https://youtu.be/bXR9EEmb-JU>

OPDRACHT: BEELD

Neem een kokertje (wc-rol of maak je hand tot koker) en bekijk het schilderij. Je krijgt nu enkele opdrachten om zo snel mogelijk een beeld te vangen met de koker:

- zoek iets geels
- een harp
- een mes
- een blote vrouw
- ...

Gebruik het afgedrukte kunstwerk of op computer/digibord via deze link:

<https://www.flickr.com/photos/snarfel/6325383381/in/photostream/>

BEELD: OPDRACHT 2: MOOI OF LELIJK

OPDRACHT:

Lees onderstaand voorbeeld en hou een kort gesprek a.d.h.v. de vraagjes.

Bij deze opdracht gaat het over filosoferen, nadenken, meningen uiten, mekaars mening aanvaarden en stilstaan bij wat zo vaak gezegd wordt : 'het is mooi'...

Tip voor onderwijzers van jonge kinderen:

Als leraar nemen we snel het woord 'mooi' in onze mond als we kleuters feedback geven op het resultaat van hun werk. 'Dat is mooi', 'Dat heb je mooi gezongen', 'Zo mooi gedanst'.

Mooi doet er niet toe, zeggen de auteurs van het boek 'Begrijpen met je handen'.

"We willen de kleuters een goed gevoel geven over hun werkje, maar creëren daarbij een verwachtingspatroon: Wat als het eens niet 'mooi' is of wat als we eens vergeten zeggen dat het mooi is?

Het woordje 'mooi' zorgt ook voor concurrentie tussen de kleuters onderling. Ze zullen hun best doen enkel en alleen om dit toverwoordje te horen van jou en niet omdat ze zichzelf willen uitdrukken. Zo maak je hen afhankelijk van jouw goedkeuring.

Oudere kleuters oordeelvrij begeleiden is moeilijk voor ons volwassenen. Kleuters vragen ook om de bevestiging:

'Mooi hé?' Zo'n mooi-vraag zou je met een tegenvraag kunnen beantwoorden: 'Vind *jij* het goed zo? Ben *jij* tevreden? ... Laat kleuters onderzoeken en ontdekken, beleven en ervaren. Laat de *ervaring* verrassend, boeiend, raar, spannend of net ontspannend, glad, zacht, ruw of hobbelig, nat, slijmerig, eng, lekker, maar niet goed of fout zijn."

Bron: 'Begrijpen met je handen' (2016)
Weterings A. en Plamper S.,
Bohn Stafleu van Loghum p 105-106

OPDRACHT: BEELD

Filosofisch gesprek: 'Wat is mooi?'

- Lees de vragen, bekijk enkele kunstwerken(onder) en bespreek samen:

- Moet kunst mooi zijn?
- Welk kunstwerk vind jij mooi? Waarom vind je dat?
- Wanneer is iets mooi of iemand?
- Heb jij dezelfde smaak als jouw vrienden?
- Moet kunst de werkelijkheid tonen?
- Vindt de kunstenaar zijn werk altijd mooi?

- Als het leven mooi is, is de dood dan lelijk?
- Kan iets moois ook lelijk zijn?
- Wanneer ben jij op je mooist?
- Als je een mooi uiterlijk hebt, ben je dan ook mooi vanbinnen?

Mooi of lelijk is een ervaring van diegene die kijkt. Als we iets mooi vinden voelen we er ons bij betrokken. Maar schoonheid is ook kwetsbaar en duurt soms maar even. Daarom vraagt de beleving van schoonheid aandacht en verstillings. Maar ook van de beleving van lelijkheid gaat ons hart sneller kloppen. Lelijk is leuk... maak eens een lelijke tekening: 'Niets zo plezierig als deze opdracht. Kinderen kleuren graag buiten de lijntjes van het schone. Vraag hen: Wanneer is iets lelijk? Vind jij je tekening echt lelijk? Waarom? Is lelijk leuk?

BEELD: OPDRACHT 3: VOELEN

OPDRACHT:

Voer de opdracht uit en beantwoord de vraag:

Wat wil ik concreet met de beschouwing bereiken?

- ☐ om inspiratie op te doen
- ☐ om kennis te maken met werkvorm, techniek, kunstenaar, materiaal...
- ☐ om bouwstenen te onderzoeken (welke bouwsteen?)
- ☐ om te genieten, ervaring om de ervaring
- ☐ om gericht te leren kijken
- ☐ om na te denken, te reflecteren over kunst (terugblik eigen ervaringen/filosofieren/evalueren/...)

OPDRACHT 3: BEELD: vormen voelen

Vormen voelen:

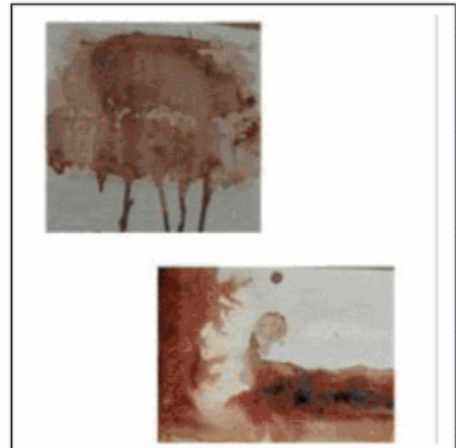
- Werk per twee, leg de kaartjes voor jullie open.
- Ga achter mekaar staan.
- De achterste tekent één van de vormen met de wijsvinger op de rug.
- Wie vooraan staat zoekt het kaartje dat getekend werd.
- Wisselen.

BEELD: OPDRACHT 4 : EXPERIMENTEREN MET ...

OPDRACHT 4: BEELD: bister

Experimenteer met bister en water:

- donker, licht, verdonkeren, verlichten
- zuiver, verdund
- droog
- nat op nat
- droog op nat
- wegnemen (vod)
- schilderen, druppelen, vegen, strooien,...

= fijngemalen notenbolster = poeder

Meng je met veel/weinig/geen water.

Hiermee kan je schilderen:

- op een droog blad
- op een nat gemaakt blad

OPDRACHT 5: BEELD: museum-beeld

Sluit je ogen, kan je je het werk voor de geest halen?

Als je een museum of tentoonstelling bezoekt kan je vragen aan kinderen welk werk ze zouden willen meenemen naar huis. Ga met hen voor dit werk staan, laat hen rustig observeren, vul niets in/aan/voeg geen info toe. Vraag nadien om ogen te sluiten en wat ze gezien hebben weer op te roepen., lukt het niet? Herhaal dan de opdracht, dit doe je best aandachtig en samen. Volgende stap: vraag hen om het beeld terug voor de geest te halen en hun mama, papa, vriendje in het beeld te plaatsen. = makkelijk om het beeld te memoriseren, zo kunnen ze het kunstwerk meenemen in hun hoofd en later opnieuw oproepen. Je kunt hen vragen om thuis het kunstwerk te tekenen. = boeiend want dan kan je zien wat het kind precies waarnam en wat het interpreteerde. Zij hebben nog niet zoveel waarnemingsfilters, ze kunnen soms verrassend goed kijken.

Doe deze oefening ook zelf! Zo ervaar je de relativiteit van je eigen waarneming; we kijken met een bril en met verwachtingen en nemen te vlug voor waar aan, wat we denken te zien.

Beschouwen kan je (aan)leren. Er zijn verschillende stadia te onderscheiden:

- gevoel
- zien
- betekenis/context
- persoonlijke appreciatie

Voor jonge kinderen kan beschouwen ook in spelvorm:

- Zoek de 4 verschillen.
- Wat is er veranderd?
- ordenen op basis van gelijkenissen
- puzzelen, verknippen,....
- laat ze liggend op de vloer of door de benen kijken
- gebruik het beeld als 'vloerkleed' waarop ze kunnen spelen met bv. autootjes

Hieronder staan enkele voorbeeld-vragen die kunnen gebruikt worden bij het beschouwen:

Beschouwende vragen bij een beeld:

1. Gevoel (hiermee start je het best)

- Wat voel je als je naar dit kunstwerk kijkt?
- Raakt dit werk jou? Wat is het eerst woord dat bij je opkomt?
- = het pure gevoel, eerste onmiddellijke indruk, geen diepgang, alle remmen los

2. Zien (observeren zonder interpretatie)

- Wie of wat zie je precies?= beschrijven wat ze **zien**, langzaam ontleden, laagje per laagje
- Wat wordt er afgebeeld?
- Verken de bouwstenen:
Welke kleuren, lijnen, vormen,... heeft de kunstenaar hier gebruikt?
- Wat voor soort werk is het? (sculptuur? Video? Installatie? schilderij? foto?)
- Hoe is het gemaakt: Welke materialen zijn er gebruikt?
- TIP: Je kan ook als inleef-opdracht de handeling van het maken van het kunstwerk nabootsen: 'kneden, stapelen, trekken, kappen, schuren, spatten, krassen, tekenen, ...

3. Betekenis

- Wat betekent dit kunstwerk denk je?
- Waaraan doet dit kunstwerk jou denken?
- Wat wil de kunstenaar vertellen?

Voor kleine kinderen:

Waar gaat dit werk volgens jou over? Wat gebeurt er? Maakt het jou blij, boos, bang,...

Oudere kinderen:

Aan hen vertel je meer over de kunstenaar als maker en betekenisgever:

Wie is de kunstenaar? Uit welke tijd komt dit werk? Welke stijl?

Nog verder:

Wat betekent kunst voor jou? Wat betekent kunst in onze maatschappij?

Wat kan kunst in jouw leven betekenen?

4. Persoonlijke appreciatie

- Wat vind je van dit kunstwerk?
- Wat spreekt je aan? Wat wel wat niet?
Met je persoonlijke mening geef je jezelf wat bloot.
Je mening kan/mag ook veranderen. Luisteren naar de mening van anderen kan je eigen mening verrijken. Schoonheid is minder belangrijk in de hedendaagse kunst.
Beperk je dus niet tot de vraag is het kunstwerk mooi of lelijk?
Doe het genuanceerder:
Moet kunst mooi zijn? Is schoonheid vandaag nog hetzelfde als vroeger?
Zijn er kunstwerken die iedereen mooi vindt? Wordt kunst in elke cultuur op dezelfde manier gezien?
- Wil je zelf een kunstwerk maken als je dit ziet?
Kijken naar kunstwerken kan heel erg inspireren.

OPDRACHT 5bis: BEELD :klasmuseum

Naar het klasmuseum:

Bekijk onderstaande kunstwerken, kies er eentje uit en duid de woorden aan die voor jou passen.

IK VIND DIT KUNSTWERK:

☐ speciaal	☐ grappig	☐ angstig	☐ zacht	☐ wazig
☐ wild	☐ net echt	☐ fantasie	☐ vrolijk	☐ hard
☐ kleurrijk	☐ somber	☐ rustig	☐ donker	☐ licht
☐ speciaal	☐ wonderlijk	☐ gewoon	☐ oud	☐ gek

DIT KUNSTWERK MAAKT ME:

☐ vrolijk ☐ bang ☐ droevig ☐ rustig ☐ onrustig ☐ nieuwsgierig

BEELD: OPDRACHT 6: LICHT

OPDRACHT:

Bij deze opdracht zetten we bouwsteen licht in de focus.

Over licht kan je heel wat zeggen, hiervoor is een bepaalde woordenschat voor nodig (link taal)

Je kan het hebben over lichtbronnen, soorten licht, licht dat een bepaalde sfeer weergeeft, je kan het hebben over weerkaatsing, reflectie, schaduw...

Welke kennis hebben jullie?

Wat als we het niet weten? (opzoeken = onderzoekscompetenties)

OPDRACHT: BEELD

Licht: foto's sorteren

Welke foto ('s) geeft/ geven het volgende weer, bespreek/overleg:

- sterkte lichtbron: spotlicht, schemerlicht, kaarslicht, avondlicht
- plaats van de lichtbron: dichtbij, ver, hoog, laag, frontaal, zijlicht, tegenlicht
- dramatische, theatrale sfeer
- verstilde, desolate sfeer
- eigen schaduw
- slagschaduw
- natuurlijk licht, kunstlicht
- weerkaatsing
- veel/weinig licht + sfeer

BEELD: OPDRACHT 7: KINETISCHE KUNST

Bij deze opdracht maken we kennis met een bepaalde kunstvorm namelijk: kinetische kunst en 'op art'. Kinderen zijn gefascineerd door optisch bedrog, het doet iets 'gek' met onze ogen. (zie helemaal onderaan) Beschouwen kan ook gewoon 'kennis maken met ...' zijn, of de ervaring om de ervaring, genieten, verwonderen... er hoeft niet altijd iets 'gemaakt' te worden.

OPDRACHT:

-Zoek zelf enkele kunstenaars op onder 'kinetische kunst' en/of 'op art'

Noteer hun naam:-

OPDRACHT: BEELD

- Bekijk onderstaande kaarten met optische illusies.
- Dit heeft ook kunstenaars geïnspireerd...

Op-Art

Theo Janssen 'Strandbeest'

Anthony Howe

Iris Van Herpen 'infinity dress' (filmpje)

https://www.youtube.com/watch?v=72yAm_csi20

BEELD: OPDRACHT 8: KUNSTENAARS VAN DE 21STE EEUW

Bedoeling van deze opdracht is onze blik verruimen qua kennis rond 'kunstenaars'. Ken je onderstaande kunstenaars en hun kunstvorm? Welke wel welke niet?

OPDRACHT 8: kunstenaars

Uit de krant (De Morgen) gelicht:

'deze Belgische kunstenaars zijn de grootsten van de 21ste eeuw'

- Wie zijn ze? Wat doen ze? Wat drijft hen?

-Zoek van enkele van deze kunstenaars een passend beeld/kunstwerk.

1. Stephan Vanfleteren	8. Sidi Larbi Cherkaoui
2. Michaël Borremans	9. Jean-Pierre en Luc Dardenne
3. Luc Tuymans	10. Berlinde De Bruyckere
4. Anne Teresa De Keersmaek	11. Adil El Arbi en Bilal Fallah
5. Jan Decler	12. Dries Van Noten
6. Rinus Van De Velde	13. Jan Fabre
7. Tom Lanoye	14. Koen Vanmechelen

BEELD: OPDRACHT 9: KLEUR

Voer de opdracht uit en beantwoord de vraag:

Wat wil ik concreet met de beschouwing bereiken?

- ☐ om inspiratie op te doen
- ☐ om kennis te maken met werkvorm, techniek, kunstenaar, materiaal...
- ☐ om bouwstenen te onderzoeken (welke bouwsteen?)
- ☐ om te genieten, ervaring om de ervaring
- ☐ om gericht te leren kijken
- ☐ om na te denken, te reflecteren over kunst (terugblik eigen ervaringen/filosofieren/evalueren/...)

OPDRACHT: kleur

Proefje: Uit hoeveel kleuren bestaat een kleur?

- Vul de beker 1/4 met water
- Zet met elke stift een bol op een strookje filterpapier.
- Hang het strookje in het water, de bol raakt het wateroppervlak niet.
- Zet het strookje vast aan de rand met een wasknijper.
- Wat zie je na een tijdje?

BEELD: OPDRACHT 10: BEELDSPEL

OPDRACHT 10: BEELDSpel

Kunstkaarten:

- Leg de kaartjes open op tafel
- Welke kaarten horen bij mekaar? Waarom vind je dat?
(verwoorden is hier belangrijk)
- Welk muzisch doel zou je koppelen aan deze opdracht?

Beeld: opdracht 11: bouwstenen (vosjesmuziek)

OPDRACHT:

Voer onderstaande opdracht uit, denk na over de vraag:

Wat zou jij concreet met deze beschouwing willen bereiken binnen jouw klaspraktijk en waarom?

- ☐ om inspiratie op te doen
- ☐ om kennis te maken met werkvorm, techniek, kunstenaar, materiaal...
- ☐ om bouwstenen te onderzoeken
- ☐ om te genieten, ervaring om de ervaring
- ☐ om na te denken, te reflecteren over kunst
(terugblik eigen ervaringen/filosofieren/evalueren/...)

Opdracht 11: beeld

Neem de kaartje van vosjesmuziek.

- Neem de fiches van de bouwstenen van beeld. (gele)
- Overloop elke bouwsteen en bepaal welk kaartje daar het beste bij hoort.
- Verklaar ook waarom je dit kaartje daar wil bij leggen.
- Elk kaartje mag maar bij een bouwsteen liggen. (kies het meest duidelijke, het debat is belangrijker dan de uitkomst)

Uitbreiding:

- leg de kaartje voor je op tafel.
- Een deelnemer neemt er enkele kaartje uit waarop je allemaal dezelfde bouwsteen kan zien.
- De andere deelnemers raden over welke bouwsteen het gaat.
- Daarna legt de deelnemer de kaartjes terug en is de volgende aan de beurt.
- Zelfde kaartjes kunnen gebruikt worden bij verschillende bouwstenen.

